

Chợ đá quý Lục Yên - Yên Bái

Chợ đá quý họp cả tuần nhưng chủ nhật là ngày đông vui nhất. Có đến hàng chục sạp nhỏ nhỏ, bày ra bằng cái mặt bàn con, trên rải đầy các loại đá quý... Chợ nằm trong thị trấn Lục Yên, tỉnh Yên Bái.

Tranh đá Lục Yên.

Đây là một trong 3 địa danh có đá quý nổi tiếng khắp đất Việt gồm Lục Yên (Yên Bái), Quỳnh Hợp (Nghệ An) và Đắk Nông. Phải đi bộ mới thường thức được vẻ đẹp của chợ đá. Vốn "đi bụi" đã quen nên chúng tôi chẳng mất thời gian để gửi gắm mấy "con ngựa sắt" ở ngoài chợ. Đá trong chợ tuy chỉ là loại non tuổi nhưng màu sắc rất phong phú, được sử dụng để làm tranh đá. Lựa một viên đá nhỏ nhỏ, hồng hồng, Lương - một tay vóc dáng tựa như tảng đá rùng - cổ nài chúng tôi mua với cái giá chừng hai trăm nghìn đồng. Lương soi viên đá bằng chiếc đèn ba pin đã chế lại, chỉ cho một tia sáng quắc và mảnh như lưỡi lam, đủ để nhìn được bóng viên đá. Lương cứ nằng nặc rủ lên bãi đảo đá, leo núi chừng năm cây số là đến. Dù cũng hơi rợn rợn khi nghĩ tới tình hình an ninh ở các bãi đá, chúng tôi vẫn tặc lưỡi quyết "liều thử xem". Bãi đá khác với bãi vàng, bởi nó nằm rải rác khắp núi khắp rừng. Có lẽ chính sự phong phú về màu sắc đá của Lục Yên đã đem lại cho mảnh đất này một phong vị khác hẳn với những trung tâm đá như Quỳnh Hợp hay Đắk Nông. Và thế nên có cái chợ đá quý này để cung cấp nguyên liệu cho nghề làm tranh đá quý. Tranh được chép lại theo một nguyên tác nào đó, cả tranh dân gian lẫn tranh hiện đại. Tất cả màu sắc đều từ đá tự nhiên. Thoạt nhìn ai cũng nghĩ là màu được nhuộm, nhưng không phải, bởi nếu màu nhuộm, trong lúc gắn đá làm tranh, dung môi của keo 502 sẽ hoà tan tất cả các loại màu nhuộm.

Lang thang trong chợ vài vòng, tuyệt nhiên không thấy một bóng khách "tây balô" nào; khách du lịch người Việt cũng ít, chỉ có dân buôn đá lũ lượt kéo nhau mua bán. Chợt thấy bàn thần tiêng tiêng, cái chợ đặc sắc thế này có thể trở thành một điểm đến hấp dẫn theo kiểu như tham quan làng nghề, hoặc điểm mua sắm. Nhớ mấy tour đi Trung Quốc, kiểu gì trong chương trình cũng có những "vụ" ghé xưởng chế tác đồ trang sức, hay khu nuôi ngọc trai. Mỗi lần như vậy, khách "xuy" tiền ra mua sắm không ít, vậy mà ở ta - sản phẩm du lịch khách có thể "khênh" về sau mỗi tour dường như quá ít...

Những bức tranh đá quý của Lục Yên có thể thành một dòng tranh nổi tiếng như dòng tranh giấy dó Đông Hồ? Khó thể biết chắc được, bởi nguồn đá Lục Yên cũng càng ngày càng ít dần. Thế nhưng, cái nghề làm tranh đá quý ở nơi đây thì có lẽ không nơi nào có được. Biết đâu, có một ngày, thợ làm tranh đá Lục Yên sẽ nhập đá từ Quỳnh Hợp, Đắk Nông, thậm chí từ xứ sở đá quý xa xôi như Myanmar, để làm nên một thương hiệu làng nghề mới; và nơi đây sẽ trở thành một trong những địa danh du lịch hấp dẫn trong những tour thăm Việt Nam?